

Nr 200.

Av herr **Olsson** i Morastrand **m. fl.**, om skrivelse till Kungl.

Maj:t angående beredande åt behövande änkor av understöd utav allmänna medel för underhåll och uppfostran av deras barn.

Efter uppgörelsen i författningsfrågan måste ett djupgående socialt reformarbete igångsättas för att på demokratiens grund bereda hem och hemlycka åt vårt folk.

Kraftigare åtgärder måste framförallt vidtagas för att förebygga sociala missförhållanden. Orsakerna till det onda böra i första hand angripas, då varje lappverk på redan förefintliga missförhållanden blott kan skapa tillfällig hjälp. Det är dagens omsorg att lindra verkningarna av den sociala nöden. För framtiden måste den förnämsta uppgiften bliva att förebygga uppkomsten av sådan nöd.

Ingen kortsynt sparsamhet får hindra strävandena till en lösning av denna uppgift. De offer, som bringas för ett socialt nydaningsarbete av denna art, äro besparingar för framtiden. De människor, som av gynn samma förhållanden eller ekonomiskt fruktbarande arbete ställts på solsidan i livet, måste i social samkänsla med ökat offersinne möta dem, som dömts att vandra i skuggan. Och då, som nu, de statsfinansiella förhållandena mana till sparsamhet, bör denna gå ut över anslagen till improduktiva ändamål för att medel må beredas till en framsynt socialpolitik.

Bland de uppgifter, som här påkalla statsmakternas uppmärksamhet, synes angelägenheten att bereda statshjälp åt obemedlade änkor med oförsörjda barn nu böra skjutas i förgrunden. Denna sak har under det gångna året fått en sorglig aktualitet genom den rasande farsot, som borttryckt så

många familjefäder i sina bästa år. Men även utan hänsyn härtill synes den väl värd lagstiftarnas uppmärksamhet.

Änkornas behjärtansvärda ställning behöver icke närmare skildras. På egna axlar måste de ofta bära hela bördan av barnens och familjens försörjning, så mycket tyngre som de nästan undantagslöst äro hänvisade till det sämst betalda arbetet. Om de trots den mest hjältemodiga kamp digna under denna börda, är deras hårda lott att hänvisas till ett med njugg hand utdelat, förödmjukande fattigunderstöd. De ryckas från sin egentliga uppgift, från hemmets vård och barnens uppfostran, och kastas helt ut i förvärsarbetet. På det nödtvungna försummandet av hemmet följer ej sällan dess fullständiga upplösning, och de barn, som sålunda berövats hemmets hägn och moderns vård, hamna alltför ofta i våra tvångsuppfostningsanstalter eller på våra fängelser.

För att även efter familjefaders frånfalle trygga hemmets bestånd och barnens uppfostran, borde behövande änka med barn, utan fattigvårds verkan eller andra förödmjukande villkor, beredas understöd eller pension av statsmedel. Genom en sådan reform skulle modern endast behöva att genom egen arbetsförtjänst skaffa ett mindre tillskott för att få sin familjs ekonomi hållbar, och hon finge tid och krafter över att fylla sin främsta och naturligaste moderliga plikt. Uppenbart skulle barnen vinna härpå. Men finge de den vård, som de ha rätt att kräva, skulle stora vinster skördas även av samhället.

Frågan om beredande av statshjälp av här antydd art är icke något löst hugskott.

Såväl Norge som Danmark har berett understöd åt utom äktenskapet födda barn ävensom barn till föräldrar, vilka leva skilda, och svenska riksdagen har för sin del anhängit, att vid pågående utarbetning av vissa barnavårdslagar måtte tagas under omprövning en utsträckning av samhällets barnavård även till andra områden av barnavård än dem, som beröras av dessa lagar. Danmark har ensamt bland Europas stater utsträckt sin hjälp till änkorna. De danska bestämmelserna härom äro innefattade i en änkelag av den 29 april 1913 med ändringar av den 4 mars 1918. Enligt denna lag, om vars verkningar blott gynnsamma erfarenheter föreligga, har behövande änka rätt att av det offentliga, utan fattighjälps verkan, uppbära ett årligt understöd som bidrag till utgifter för underhåll och uppfostran av sina inom äktenskapet födda eller under detsamma adopterade barn. Understödet bestämdes vid lagens tillkomst till 100 kronor intill dess barnet fyllt 2 år, 80 kronor intill dess det fyllt 12 och 60 kronor

intill dess det fyllt 14. Genom lagändringen 1918 ha dessa belopp höjts till respektive 150, 120 och 90 kronor, varjämte bestämts, att det största beloppet skall utgå intill dess barnet fyllt 4 år.

Ett flertal av Amerikas Förenta stater lämna även änkor av allmänna medel understöd, vilka ej synas ha karaktär av fattighjälp.

Tanken på beredande av sådan änkehjälp är icke heller helt främmande för svensk opinion. Socialdemokratiska kvinnokongressen uttalade sig sålunda härför år 1914.

Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt verkställande utskott har vidare den 18 januari 1918 uttalat sig för att principen om bidrag av det allmänna utan fattivårdsverkan måtte utsträckas att gälla även änkor, vilka ej ensamma kunna försörja sina barn, samt att sådant förskott eller bidrag vid behov måtte utgå ända tills barnet uppnått vuxen ålder.

Ett liknande uttalande har slutligen i febr. 1918 till Fattigvårdslagsstiftningskommittén gjorts av De socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse, ävensom den 10 innevarande januari av ett möte i Stockholm med frisinnade kvinnor från landets skilda delar.

Nu hemställes vördsamt på grund av vad här i korthet anförts,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder understöd av allmänna medel må utan fattigvårdsverkan beredas behövande änkor till underhåll och uppfostran av deras inom äktenskapet födda och under detsamma adopterade barn, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 21 januari 1919.

A. Olsson
i Morastrand.

Ant. Wikström.

Ola Jeppsson.

P. Bergström
i Bäckland.

N. O. Olsson,
Rösta.

L. J. Hagman.

Enok Runefors.

Oscar Osberg.

Johan Olofsson.